



MÁGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT



# TÁJÉKOZTATÓ

B.Ú.É.K!

# 1998

JANUÁR-FEBRUÁR

## AZ M. K. B. T. TÁJÉKOZTATÓ

### Ismét "Beköszöntő"

Ha meglepő lenne a címlap, igen: *megváltozott a Műsorfüzet neve*. Ismét **TÁJÉKOZTATÓ** lett. Tartozunk a magyarázattal.

A Magyar Hidrológiai Társulat központi Karszthidrológiai és Barlangkutató Bizottsága 1956 január-februári számával indította útjára a **Karszt- és Barlangkutató Tájékoztatót** „Kézirat Gyanánt”. A kiadvány ekkor a magyar barlangkutatók egyetlen írott közlési formája volt és 1974-ig 92 füzeten jelent meg a négy oldalastól a vaskosig változó terjedelemben. Az első szám *Dr. Kessler Hubert* „Beköszöntő”-jével kezdődött. A kiadványt az 1958 végén alakult MKBT átvette és a lap megszüntetéséig kiadta. Az 1959 szeptemberi számban *Barátosi József*, az MKBT „ideiglenes, ügyvezető elnöke” írta a beköszöntőt.

1974-ben a Társulat „felügyeleti szerve”, a MTE SZ „központi irányelvek” alapján úgy döntött, hogy a költségek csökkentése érdekében egy-egy tagegyesület számára legfeljebb két kiadvány fenntartását engedélyezi. Az MKBT ekkor már kiadta *Dr. Bertalan Károly* szerkesztésében a „Karszt- és Barlangkutató”-t, népszerű nevén az „*évkönyvet*” és *Dr. Balázs Dénes* szerkesztésében a „Karszt- és Barlang”-ot, a „közélapot”, mely utóbbit sokan máig így neveznek. A Tájékoztató—ami miatt a „közélap” középső lap lett—vált a három kiadvány közül az áldozattá. Helyét a tagságnak kiküldött eseti levelek, meghívók töltötték be.

Kiderült azután, hogy tulajdonképpen minden oktanal rendelkezést ki lehet játszani. Ha a Társulat nem „tájékoztatni” kíván, csak tagságát értesíti programjairól, azt lehet. Az nem számít, hogy az értesítés rendszertelen avagy rendszeres formában történik. 1979 január-februári számával megszületett a „Műsorfüzet”, a rend visszaállt, mindenki elégedett volt.

A helyzet örökké változik. A korábban túlélő „évkönyv” és „közélap” alapító szerkesztőik elhunytával maguk is leginkább tetszhalottá váltak és a Társulat egyetlen életteli orgánumává a Műsorfüzet vált, rendszerességével, frissességével és nyitottságával. A Társulat ma már akár száz lapot is kiadhat ha van rá pénze (nincsen!), miért konspiráljunk hát tovább. Az Elnökség 1997 szeptember 25-i döntése alapján („...a Társulat jelenleg legkomolyabb publikációs fórumának számító Műsorfüzet kapjon nagyobb rangot. Így a kiadvány a jövő évtől MKBT Tájékoztató névvel kerül kiadásra.) a lapot ismét nevezhetjük annak, ami: az MKBT tájékoztató fórumának. Vállalhatjuk mindazokat a hagyományokat és sokkal többet, amelyeket 42 évvel ezelőtt a Tájékoztató szerkesztői elindítottak. Közölhetünk hírdetményeket, szakcikkeket, beszámolókat, véleményeket, hírdetéseket és amit akarunk, minden tagunk aktív részvételével.

**További sok jó szerencsét és Boldog Újesztendőt kívánunk!**

*Az Elnökség nevében  
Dr. Kósa Attila  
társelnök, szerkesztő*

## ELŐADÁS

Január 19. 17.00 óra

**Kraus Sándor: Cseppkövek szerkezete**

A kívülről egyszerűnek látszó kiválások belsejükben meglepő jelenségek nyomait őrzik. Metszeteikben tanulmányozhatók a fejlődésük közben történt változások. Állócseppkövek néhány különleges példányát nézzük meg, és megpróbáljuk értelmezni a lejátszódott folyamatokat.

*Az előadás helye: MKBT tárgyaló, Bp. II. Fő utca 68. II. emelet 201.*

## HÍREK

### **Beszámoló a Barlangkutatók Szakmai Találkozójáról**

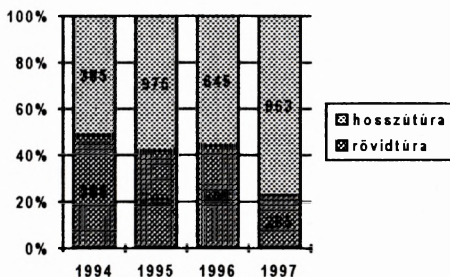
A Barlangkutatók Szakmai Találkozóját idén november 7-9. között Veszprémben rendeztük meg. Az előadások megtartására és meghallgatására a Veszprémi Egyetem B épületének aulájában volt lehetőség. A találkozó hivatalos részét szombaton reggel az elnöki megnyitó vezette be, melyet Veszprém város alpolgármesterének üdvözlő szavai, majd a Cholnoky-pályázat eredményhirdetése követett. A rendezvényen 167 résztvevő kísérte figyelemmel a 27 színvonalas előadást és a 7 vetített képet (videó, dia) útbeszámolót. Vasárnap déltől nagy érdeklődés mellett került sor a Mentőforumra.

A Társulat vezetése ezúton is köszönetet mond a *Veszprémi Egyetemi Barlangkutató Csoportnak* a rendezvény előkészítésében és lebonyolításában nyújtott segítségével.

Sásdi László  
titkár

### **A Solymári Bizottság beszámolója**

A Solymári Bizottság a Solymári-ördöglyuk bemutatásával ismét jó évet zárt. Látogatószám tekintetében az eddigi négy év közül az idei a második legjobb év volt. Május 1. és október 12. közötti 24 hétvégén ill. ünnepnapon (összesen 52 nap) 1232 látogatót (átlagosan napi 24 főt) vezettünk a barlangban. Ebből 285 fő a rövidtúrát, 963 fő a hosszútúrát vette igénybe. Érdekes, hogy a két túrafajtaán résztvevők aránya az első évben kb. fele-fele volt, míg ez évre a hosszútúrázók aránya elérte a 78%-ot (lásd a bal oldali grafikont).



Orvendetes volt az ajándék és ismeretterjesztő és propaganda anyagaink fogyása is. Az olcsóbb ismertető füzetünkéből 40 db, a színes képes könyvecskénkéből 102 db, képeslapjainkból 105 ill. 90 db, míg a Solymári-ördöglyuk-emblémás trikóból 47 db fogyott az év folyamán.

Sajnálatos volt azonban az, hogy túravezetőink kezdeti lelkesedése alábbhagyott vagy jövedelmezőbb hétvégi elfoglaltság után néztek. Tény, hogy majdnem az egész szezonban igen-igen nagy gondot okozott a megfelelő számú ügyelet megszervezése. Összesen 33 túravezető vállalt vezetést az év folyamán, de az ügyeletok felét mindössze 9 fő „vitte el”.

Az ez évi viszonylag magasabb nyereségünket a jövő szezon kezdetéig a meglehetősen leromlott felszerelések javítására és pótlására kell fordítanunk. A maradék pénzből pedig a jövő évi ügyeleti díjakat szeretnénk megemelni, remélve, hogy ezzel vonzóbbá tudjuk tenni a túravezetést.

*Hazslinszky Tamás*

### **Beszámoló a Czárán emléktúráról**

A Társulat 1997. október 23-26. között 4 napos emléktúrát szervezett Erdélybe, Czárán Gyula születésének 150. évfordulója alkalmából. Az emléktúra 36 résztvevője az első napon a menyházai temetőben felkereste és megkoszorúzta Czárán Gyula sírját, ahol Szablyár Péter főtitkár mondott emlékbeszédet. A következő napokban pedig a Bihar Czárán által feltárt legszebb részeit (Pádis-fennsík, Szamosbazár, Bársza katlan, Galbina-kő, Eszkimó-jégbarlang, Galbina szurdok, Meziádi-barlang), valamint az újabban feltárt Medve-barlangot tekintettük meg.

*Fleck Nóra*

### **Beszámoló a Varázsvesszős Napról**

A november 1-én megtartott Varázsvesszős Napon a 3 jelentkezőből 2 jelent meg. Bizonyítási területként a Várhegy és a Ferenc-hegy 2-2 helyszínét jelöltük ki, ahol sajnos az egyébként bevallottan is amatőr résztvevők eredménytelenek voltak. Ez sajnos újabb érv a módszer hatékonysága ellen, de bízunk abban, hogy hamarosan profi varázsvesszősök az ellenkezőjét bizonyítják. Várjuk jelentkezésüket.

*Sásdi László*

### **Veszélyes barlangok**

1996 őszén felhívást tettünk közzé, melyben kértük a csoportokat, szolgáltatassanak adatokat hazánk különféle veszélyeket magukban rejtő barlangjáról. Felhívásunknak mindössze 4 csoport tett eleget (Pagony csop., Naszály csop., Myotisz csop. és a JÁTE csoportja), ezt ezúton köszönjük nekik. Közléseik alapján az alábbi barlangokról érkeztek adatok:

- *Cserszegtomaji-kútbarlang*—CO<sub>2</sub> gázveszély
- *Naszályi-víznyelő*—időszakos vizesések veszélyei, omlásveszély
- *Felsőpetényi agyagbánya barlangjai*—CO<sub>2</sub>, H<sub>2</sub>S
- *Rókahegyi-barlang*—CO<sub>2</sub>, 33 fokos levegő
- *Amfiteátrum-barlang*—CO<sub>2</sub>
- *Szúadó-barlang*—vízbetörés, omlásveszély

• *Trió-barlang*—vizbetörés, omlásveszély

Magyarországon ennél lényegesen több barlangban ismertek veszélyes szakaszok, illetve veszélyforrások. Remélhetőleg más csoportok is pontos információkat szolgáltatnak majd ezekről.

*Sásdi László*

***A Naszály Barlangkutató Csoport közleménye:***

1997.08.31-én felsőpetényi kutatási területünk barlangjaiba szervezett barlangász csoport hatolt be illegálisan. Az engedélyekkel nem rendelkező barlangászokat a rendőrség elfogta. A holmijuk átvizsgálása során kiderült, hogy a barlangokból ísványokat tulajdonítottak el. A 8 fő elkövető ellen (az Anubisz Barlangkutató Csoport tagjai) hatósági eljárás indítását kezdeményeztük.

Ezúton kérünk mindenkit, aki szeretné kutatási területünk barlangjait megnézegetni, vagy azokban túrázni, kérjük időben jelezze előre.

Csoportunk minden előítélet nélkül lehetőséget biztosít a barlangok megtekintésére. Viszont továbbra sem leszünk tekintettel azokra, akik illegális úton, különböző eszközökkel, illetve különböző indokokra hivatkozva próbálnak meg bejutni kutatási területünk lezárt barlangjaiba. Ilyen esetekben hatósági eljárást indítunk a behatolók ellen.

*Antal József*

***SOS Bakony!***

A sajtóból, rádióból, TV-ből többször értesülhettünk arról, hogy a Bakonyt kiadták külföldi hadseregeknek gyakorlatozni. Jövőre (1998) már 10 ilyen nehézgymorlatot hagytak jóvá! Míg Aggtelek a világörökség része, hazánk legjelentősebb karsztja újra hadszíntérré válik. Holott csaknem egy évized telt el a hidegháború óta.

A következő kérdésekre nem ismerünk választ:

Felmérték-e, hogy a szovjet hadsereg milyen károkat okozott a bakonyi karszt területén?

Készült-e környezeti hatástanulmány, milyen veszélyeknek teszik ki a nehézgymorlatok hazánk legfontosabb ivóvízbázisát, a bakonyi karsztvízrendszert?

Köztudott, hogy a karsztvíz a szennyeződésekre legérzékenyebb felszín alatti víztípus. Ezért korlátozták a személygépkocsi-forgalmat a Bükk-fennsíkban. A Bakonyi karsztterületén viszont akár ezrével gyakorlatozhatnak a nehéz harcijárművek!

A fentiekre tekintettel szükséges lenne az MKBT részéről egy állásfoglalás, amelyet az illetékesekhez eljuttatnánk. Megírásához várnám a tagság hozzászólását, segítségét. Erre például szerdán délutánonként nyílna mód a Titkárságon, ahol megbeszélhetnénk a szövegtervezetet.

Ezen kívül felkeresem a környezet- és természetvédő szervezeteket is.

*Kocsis Ákos*

***Ismét biztosítás***

Külföldi utazásra szóló biztosítások, kockázati élet- és balesetbiztosítások, valamint tiszta tőkeképző programok. Információra mindenkinek szüksége van. Ebben tudok segíteni. Keressük meg együtt az Önnek megfelelő megoldást:

*Hidasné Kalmár Katalin, 267-9443 (AHICO Biztosító Rt.)*

## **Köszönetnyilvánítás**

Néhány kiragadott sor a Kominka családnak a Magyar Barlangi Mentőszolgálat-hoz intézett leveléből, mely a Műsorfüzet előző számának lapzárta után érkezett, így nem állt módunkban megjelentetni:

*„...köszönetünket fejezzük ki a Magyar Barlangi Mentőszolgálatnak azért a tevékenységéért, amelyet fiunk, Kominka Zoltán mentése, illetve holttestének felszínre hozatala érdekében tettek. Kérjük, szíveskedjenek köszönetünket tolmácsolni mindazoknak, akik bármilyen formában segítettek a barlangi mentők munkáját. Külön köszönjük a bűvarok áldozatkész, fáradtságos közreműködését. Köszönjük, hogy a nagyon nehéz körülmények ellenére fiunknak a végtisztességet meg tudtuk adni. Köszönjük, hogy oly sokan részt vettek a temetésen, ezzel is enyhítve fájdalmunkat...*

*Kominka László és családja*

## **TÁRSULATI ÉLET**

***Tisztelt Kutatótársak, kedves Barátunk, Támogatónk !***

### **A személyi jövedelemadó 1 %-ának**

Társulatunk részére történő irányításával - a közismerten szerény anyagi körülmények között működő - egyesületünk 268.026 Ft támogatáshoz jutott. Ez az összeg, kissé pesszimista várakozásunkat messze felülmutta, bár emlékeztetni szeretnénk arra, hogy az úgynevezett „parlamentari támogatás” korábban 700, majd 400 ezerFt volt.

A Társulat vezetése nevében köszönjük mindenkinek önzetlen, és a törvényi szabályozás folytán anonim támogatását.

Egyben kérjük, hogy lehetőségeitek szerint az 1997. évi adóbevallásban az SZJA 1 %-ával ismét a Társulatot támogassátok.

A Társulat stabilitásának megteremtésében döntő jelentőségű, hogy az 1997. évi személyi jövedelemadónak a civil szervezetek támogatására utalható 1%-ából is minél nagyobb összeg kedvezményezettje a Társulat legyen. Ennek érdekében kérünk mindenkit, hogy saját személyénél, ill. rokonj, ismeretségi körében ére el, hogy az ez irányú döntés számunkra pozitív legyen. Önzetlen támogatásokat hozzájárulhat ahhoz, hogy Társulatunk működőképes ségét továbbra is biztosítsuk.

A rendelkező nyilatkozat kitöltéséhez az alábbiakban adjuk meg a Társulat adószámát:

***A kedvezményezett adószáma:***

1	9	8	1	5	8	0	2	2	4	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

(A nyilatkozattal kapcsolatos tennivalókat minden adózó az APEH által megküldött adócsomagban meg fogja találni.)

**VÁLASSZ MINKET ÉS GYŐZD MEG ERRŐL ISMERŐSEIDET, CSALÁDTAGJAJDAT!**

*Köszönettel a Társulat vezetése*

### **Az 1998. évi tagdíjak befizetése**

Az 1998. évi tagdíjak befizetését a korábbiakhoz hasonlóan az alábbiak szerint kérjük:

1. A rendes tagdíj 600 Ft, március 31-ig történő befizetés esetén csak 500 Ft.
2. A kedvezményes tagdíj (diák, katona, nyugdíjas, gyēs, gyed, munkanél.) 300 Ft.
3. Új belépők a tagdíjon felül 50 Ft egyszeri belépési díjat fizetnek.

*A tagdíjbefizetés feltételei változatlanok, tehát:*

- helyszíni befizetés a Titkárságon, elsősorban egyéni tagok részére,
- csoportok tagjai szintén a Titkárságon fizethetnek be, lehetőleg a csoportvezetők, ill. a csoport által megbízott összekötők útján, egy összegben,
- vidéki csoportok részére—amennyiben személyes befizetésre nincs alkalom—kérésre csekket biztosítunk.

Egyéni és csoporttagok tagdíjbefizetését—hasonlóan az előző évekhez—ezúton is köszönjük!

Egyúttal kérjük azon tagtársainkat, akik 1997. évi tagdíjukat még nem rendezték, a Társulat működőképességének megőrzése érdekében, szíveskedjenek az elmaradást mielőbb befizetni.

*Titkárság*

### **Pályázati felhívás**

*A Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium  
a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulattal közösen  
meghirdeti az immár hagyományos*

### ***CHOLNOKY JENŐ KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁSI PÁLYÁZAT-ot***

*a közcélú Központi Környezetvédelmi Alap terhére.*

**A pályázat célja:** a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat keretén belül működő barlangkutató csoportok, személyek által barlangokban végzett feltáró és tudományos munka dokumentálásának fellendítése, a dokumentáció színvonalának emelése, valamint a KTM TvH Barlangtani Osztálya barlang-nyilvántartási rendszerének fejlesztése.

Pályázni két kategóriában lehet: egyéni és csoportos

**Egyéni kategóriában** a Társulat egyénileg és csoportokban tevékenykedő tagjai egyaránt pályázhatnak a karszt- és barlangkutatóval kapcsolatos:

- tárgyévben megjelent publikációval (hazai vagy külföldi kiadásban)
- tárgyévben elhangzott előadás teljes anyagával (az előadás helyének, időpontjának és a rendezvény programjának csatolásával),
- tárgyévben kidolgozott és benyújtott TDK dolgozattal vagy középiskolai, szakmai tanulmányi versenyre készült dolgozattal,
- saját kutatási eredményeket összefoglaló, még nem publikált tanulmánnyal,
- egyéni bibliográfiai tevékenységgel (szakbibliográfia, időszakos bibliográfia feldolgozása),
- videofilmek készítésével.

**Csoportos kategóriában** a pályázaton kizárólag a Társulat keretében működő csoportok, ill. kutató kollektívák (nem megbízásos munkát végző ad hoc bizottságok, előzetes munkatervet benyújtó legalább három egyéni kutatóból álló kollektívák) vehetnek részt éves jelentésükkel, ill. zárójelentésükkel.

A *jelentések nem tartalmazhatják* az előző években leadott részek ismétlését, zárult kutatási összefoglalás kivételével, akkor is csak röviden, nem szó szerint ismétlésként. A megbízásos munkák keretében végzett tevékenység nem értékelhető.

*A pályázat felépítésének és értékelésének szempontjai:*

1. Tárgyévi munkaterv
2. Összefoglalás (a jelentés egyes fejezeteinek tömör összegzése) 0-10 pont
3. Feltáró és barlangvédelmi tevékenység, ezek dokumentálása (szöveges ismertetés, térkép és fotódokumentáció, műszaki leírás, stb.) 0-25 pont
4. Tudományos munkák (karszt- és barlangtani alap kutatás vizsgálat, megfigyelés, mérés, kísérlet, kutatási módszer és eszközfejlesztés) 0-25 pont
5. Dokumentációs munkák (kataszterezés, nem új feltárásokra vonatkozó térkép- és fotódokumentáció, film, barlangi túrakalauz, útvonal ismertető, bibliográfia, stb.) 0-25 pont
6. Csoportélet (túrák, rendezvények, tanfolyamok, publikációk, oktatás, továbbképzés, stb.)

Összesen: 100 pont

A bizottság csak megfelelő fogalmazású és kivitelű pályázatokat bírál ill. bírálta el, s a pályázat értékelésénél figyelembe veszi a pályázat írásmódjának (stílusának), szemléltető anyagának igényességét, színvonalát.

***A pályázatok beadási határideje (postabélyegző kelte): 1998. március 16.***

Az egyéni és csoportos kategóriában egyaránt egy-egy *I., II. és III. díj*, valamint *különdíj(ak)* adandó(k). A Bíráló Bizottság a pályázatok értékelése után fenntartja a jogot a díjak megváltoztatására.

A Bíráló Bizottság ezen felül különdíjakat, pénz- és tárgyjutalmakat, illetve ifjúsági díjat a középiskolai, illetve felsőfokú tanintézményben tanuló egyéni pályázók részére is kiadhat. Különdíjban részesül minden további olyan pályázat, amely a 3. 4. 5. témarészek közül legalább egyben 60%-os vagy ezt meghaladó teljesítményt (min. 15 pontot) ér el. A pénz- és tárgyjutalmakról a bizottság a pályázatok ismeretében dönt. A bizottság a díjak és jutalmak összegéről a rendelkezésre álló keret ismeretében dönt.

A pályázatot **két példányban** a következő címre kell beküldeni:

**Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium**

**Személyügyi és Oktatási Főosztály**

Jelige: „*Cholnoky Karszt- és Barlangkutatás*”

1011. Budapest, Fő utca 44-50.

Pályázattal kapcsolatban további információt ad:

KTM TvH Barlangtani Osztály, tel: 202-2520

MKBT, tel: 201-9493, E-mail: mkbt@mail.matav.hu



## Új lehetőségek: E-mail az MKBT-ben



Az MKBT irodája 1997 közepe óta rendelkezik az INTERNET elektronikus posta, az E-mail lehetőségével (teljes INTERNET hozzáféréssel egyelőre nem).

Kérjük tagjainkat, tag- és társ-szervezeteinket valamint mindazokat, akik a Társulattal ilyen módon kapcsolatokat kívánnak tartani, szíveskedjenek közölni velünk nevüket és E-mail címüket.

Kérjük egyúttal közölni, hogy a cím

- csak az MKBT titkársága rendelkezésére áll
- felkerülhet az MKBT belső, nyilvános listájára, amit bárki lekérhet
- felkerülhet a Nemzetközi Szpeleológiai Unió (UIS) Informatikai Bizottságának a listájára

Átviteli sebességünk 14.400 bps. vagyis legfeljebb néhány KB-s szöveges anyagok adására és vételére alkalmas. Levelekére, meghívókéira, írásokéira, a Tájékoztató (volt Műsorfüzet) szövegére (grafikák nélküli) stb. aki már használja, tudja miről van szó. A postai és telefon-költségek megtakarítása jelentős lehet minden alkalmas számára. A Társulattal történő normál levelezés céljára az

***mkb@mail.matav.hu***

az E-mail címek bejelentésére a

***kosaatti@mail.matav.hu***

cím használható. Az összegyűjtött címek listája az MKBT-től kérhető le.

*Titkárság*

## Alapfokú tanfolyam

A Troglonauta Barlangkutató Egyesület alapfokú tanfolyamot indít márciusban. Szokásos magas szintű tanfolyamunk hat hónapig tart, melynek során komoly bótél-technikai oktatásban is részesülnek a résztvevők. Gyakorlati oktatásainkat az ország nagy és mély barlangjaiban tartjuk.

Jelentkezni lehet: Bp. XIII. Dagály u. 5. (Pizzéria) alatt minden szerdán 18-20 ig, ny Ézsiás Györgynél a 169-2800/1979 telefonszámon délelőtt!

*Ézsiás György*

## Karszt és Barlang Alapítvány hírei

A Karszt és Barlang Alapítvány által kiírt 1997 "téli" pályázati fordulóra 7 pályázat érkezett be, összesen 427.000 Ft értékben érkezett be, melyeket december 8-án értékelt a kuratórium. Ennek eredményeként a MÁFI Barlangkutató Csoportja a Leány- és Legény-barlang kutatására 30.000 Ft, a Troglonauta Barlangkutató Egyesület a Buda-barlang kiépítésére és kutatására 70.000 Ft támogatást nyert el. A pályázókat írásban is értesítjük az eredményről.

További sikeres kutatás kívánva!

*KBA Kuratórium*

## ELNÖKSÉGI, VÁLASZTMÁNYI HATÁROZATOK

### Elnökség ülés: 1997. december 4.

- Megvitatta és elfogadta a Társulat 1998. évi munkatervét.
- Meghallgatta és tudomásul vette a főtítkár tájékoztatását a Czárán-emléktúráról
- Meghallgatta és tudomásul vette a főtítkár tájékoztatását a Barlangkutatók Szakmai Találkozójáról.
- Meghallgatta és tudomásul vette a Cholnoky-pályázat kiírásával kapcsolatos változásokat (részletesen lásd a Társulati élet fejezetben)
- Meghallgatta a Karszt és Barlang folyóirat kiadásával kapcsolatos tájékoztatást. E szerint 1998. január 31-ig megjelenik a Karszt és Barlang 1993/I-II. száma, ezt követi a Barlangok a művészetekben c. 1996. évi konferencia előadásait tartalmazó különszám, s a Társulat 40 éves fennállása alkalmából decemberben tartandó jubileumi közgyűlésre a Társulat vezetése igyekszik kiadni még további két számot.
- Elfogadta 11 fő új belépő felvételi kérelmét.

### Választmányi ülés: 1997. december 4.

- Megvitatta és elfogadta a Társulat 1998. évi munkatervét.
- Meghallgatta és elfogadta a központi kutatótaborról szóló tájékoztatást.
- Meghallgatta és tudomásul vette a "Barlangok városok alatt" konferencia szervezéséről szóló tájékoztatást.
- Meghallgatta és tudomásul vette a főtítkár tájékoztatását a Czárán-emléktúráról.
- Meghallgatta és tudomásul vette a főtítkár tájékoztatását a Barlangkutatók Szakmai Találkozójáról.

## BARLANGTÚRÁK SZOMSZÉDOS ORSZÁGOKBAN

### *Fledermausschacht (Tonionschacht -523 m), Ausztria*

1997 november közepén az FTSK négy tagja (Boldogh Tamás, Dékány Péter, Rádi Károly, Varjassy György) sikeres túrát tett az ausztriai Fledermausschacht túrára. Nem aludtunk a hegyen, mert a barlangász felszerelésen kívül négy ember most nem tudott felvinni, e miatt a barlangi túra 18 órás lett, az egész túra pedig 26 órára sikerült. Tudtuk, hogy van igény a barlang beszerelési vázlatára, ezért most közreadjuk azt.

Megközelítés: Semmering felől Mariazell felé haladva Mürzsteg-nél kell balra fordulni Niederalpl-Pass irányába. A hegyi úton Sieglwiese-ig kell menni, itt a földúton ÉK-nek megyünk, míg el nem érünk egy útkereszteződéshez, ahol balra fölfelé haladunk tovább. Az út végén rátérünk a balra tartó piros jelzésre, melyen fél óra alatt a Herrenboden-hez érünk. A házaktól az erdőszélen haladunk tovább É-felé. 300 méter után balra kell felmenni egy lapos kőkuloárban, innen már látjuk a sziklás hegyoldalon lévő meredek vetőt, amelyben a barlang nyílik. Ezen kb. 25 m-t felmászva elérünk egy laposabb kőtömbös részt, itt balra kell menni 5 m-t és rátalálunk a bejáratra. Az aszfaltúttól idáig kb. 3 óra gyaloglás.

Turistatérkép: Freytag und Berndt WK 041: Hochschwab

**Leírás:**

**Akna (Óriás-akna):** 112 m. Az akna szája előtt 2 db EN, innen balra 2 m-re TK (valójában egy kiüögő csavar). Elkezdve az ereszkedést 2 m-rel lejjebb TK (követ átköve) + KGY. Tovább ereszkedve 8 m-t, jobbra hátul EN. Lejjebb 25 m-t jobbra EN. Tovább le 25 m-t inga, jobbra 5 m-t EN. Lejjebb 32 m-t balra enyhe áthajlás felett EN. További 20 m-t ereszkedve elérjük az akna alját, mely es és hideg.

Innen lejtős folyosón jutunk el egy jó régi lengyel kötélhez, mely felett felmászva beérünk egy alkalmi bivakba. Az omladék között lemászva elérjük a Himmel nevű termet.

Össz.: 130 m kötél, 7 db karabiner, 6 db EN, 1 db KGY.

**Akna: 65 m.** Az akna beszállása előtt balra 4 m TK (fűzőlyuk). A beszállás felett szög.

Ereszkedve a kb. 45 %-os lejtőn 20 m után jobbra vízmosás tetején TK (fűzőlyuk) + KGY. Tovább le 15 m-t balra szög. Le 4 m-t balra TK + KGY. Le 8 m-t inga balra TK (fűzőlyuk) + KGY (hosszú!!!). Innen le 18 m az alja.

Össz.: 90 m kötél, 5 db K, 3 db KGY

Továbbmenve kötőmbök között érjük el a Siegrfrieddom-ot (-205 m). Itt is van alkalmi bivak.

**3. Akna: 145 m.** Ez az akna végig van szerelve, de a bent hagyott élet semmiképp nem használjuk, mert életveszélyes!!! Ereszkedésünket egy nagy köről kezdhetjük (TK).

Le 7 m-t szög, tovább 10 m-t szög. Innen kb. 15 m-t ereszkedve elérünk egy áthajlást, itt jobbra a vízmosás mellett CSN. Le 10 m-t szög, tovább kb. 7 m-rel lejjebb találunk egy kicsi fűzőlyukat (TK + KGY), amit összekombinálva a bent lévő kötéllel (pl.: szorítónyolcas) egészen jó kikötést kapunk.

Le 18 m-t jobbra szög, tovább 20

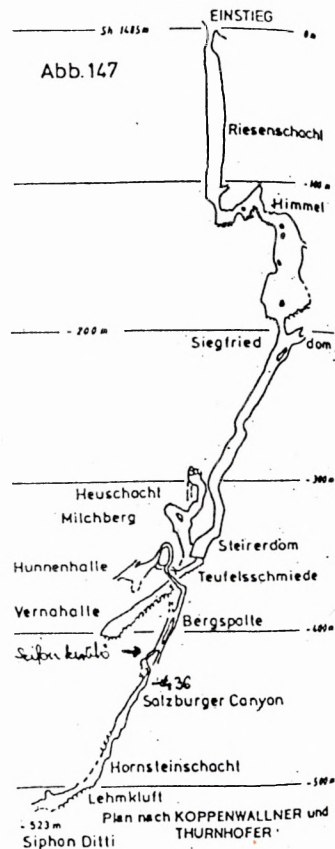
**1762 - TONIONALPE  
FLEDERMAUSSCHACHT (1762/1)**

auch: Tonlonachschl, Wellerloch, Riesenloch  
Stiermark, ÖK 103 (6815)  
BMN-M31: RW 680 000, HW 285 300  
SH 1485 (A50)

L: 1.184 m (BAUMGARTNER &  
T: 523 m (-523) REIF 1977)

**FLEDERMAUSSCHACHT 1762/1**

ÜFRISS W-E



m-t (felfekszik) szög. Lejjebb 6 m-t EN, továbbá 20 m-t TK + KGY, le 15 m-t szög, de kell bele KGY, le 14 m-t és elérjük az alját.

Össz.: 190 m kötél, 12 db K, 1 db EN ill. 1 db CSN, 3 + 1 db KGY.

Ez a Steiererdom (főbivak), itt 350 m mélyen vagyunk. Szemét, hungarocell, hideg. Innen lefelé haladva jutunk el a Vernahalle-ba, de mi még a terem előtt elmegyünk balra (jól ki van járva). Ezek után egy solymári típusú járaton vonszolódunk tovább.

Majd beérünk a Hunenhalle-ba mélyen balra felé tartva megyünk át és a terem felső végén bejutunk a szűkületsor kezdetébe. Erről csak annyit, hogy nemcsak szűk (néhol 25 cm széles), de hosszú is, a túra legkegyetlenebb része, ráadásul nem mindenki fér át. Az érdekes szűkületsornak akna vet véget, ide érdemes berakni egy 8 m-es kötelet, mert elég durva travi), ezen kb. 6 m-t lemászva menjünk el balra (felé), (ahol újabb aknába érünk, ezen szerencsére le lehet mászni (Bergspalte) első pocsolyáig menjünk csak le (tovább lefelé szifon) és itt bukjunk be a bal falon látható ablakba, itt lemászva kis terembe érünk, innen balra megyünk kuszodán át és elérjük a Salzburger Canyon kezdetét (-420 m). A canyonban sorozatos lemászások (nehezek + törékenyek!) után elérjük a NEGYEDIK aknát.

Akna: 12 m. Balra fent TK, ill. Az akna feletti követ átköve TK + KGY. Az akna után lefelé kövek közt, majd tovább közel vízszintesen (jobbra szép tó, itt jön be a szifon vize) haladva további lemászások után a végső aknasor következik.

Össz.: 18 m kötél, 1 db K, 1 db KGY

Akna: (Hornsteinschacht) 75 m. A falon fenn TK, akna felett fix N (csak títán: fér bele) plusz a követ átköve TK + KGY. (Aki itt nem akar agyon ázni, az fúrjon nüttet, vagy keressen, mert állítólag van). Leereszkedve kb. 25 m-t (a vizesés alatt) széles párkányra érünk. Tovább jobbra fent CSN, itt lemenne 20 m-t újabb párkány, jobbra fenn a plafonon EN. Innen továbbmenve többször felfekszik a kötél, 30 m után elérjük az akna alját, ahol a víz keskeny hasadékban tűnik el. Emellett elhaladva balra agyagos hasadék 8Lehmkluft) visz el a végponti szifonhoz (Siphon Ditti), itt 523 m mélyen vagyunk.

Össz.: 90 m kötél, 8 db K, 3 CSN, ill. 2 EN, 2 KGY

Kis idő múltán indulhatunk kifelé!

A barlang teljes bejárásához szükséges felszerelés: 520 m kötél, 33 K, 10 EN, 5 CSN, 14 KGY

A barlangról annyit még, hogy az első két aknát kivéve a többi elég omladékos, ezért ezekben óvatosan közlekedjünk és a beszerelő rugdossa le a leeső télben lévő köveket. A túra időtartama kb. 15-18 óra (be- és kiszéréssel együtt), ezért elég nagy karbidot vigyünk magunkkal. Figyelem -350-ig kb. 4-5 óra alatt leérünk, innen a végpont 6-7 órás túra, ezért ide feltétlen vigyünk karbidot! Érdemes levinni főzőt is! Nittelő kell! A túrát legalább 8 gyakorlott főnek ajánljuk (be- és kiszérelő csapat), mert négyen nagyon durva! Sátorazásra és a túrára feltétlen kell az osztrákok engedélye!

Sátorozni a Herrenboden-nél lehet (itt van víz is). Érdemesebb inkább nyáron menni, mert már november közepén fél méter hó van, ami igen megnehezíti a megközelítést.

*Boldogh Tamás (Bulldog)*

### **Előzmények és jó tanácsok a barlangtúrához**

1993 őszén járt először magyar csapat a Tonionschacht-ban azóta kb. 60 ember túrázott a barlangban, kisebb-nagyobb sikerrel.

1995-ben húsvétkor három egyesület (FTSK, Papp Ferenc, Honvéd Aurora) 12 fővel immáron harmadszorra, de végre sikerrel bejárta a barlangot.

Rengeteg információval tudunk segíteni azoknak, akik ezt a zombolyt be akarják járni. Például—a beszerelési vázlatban—az ötödik aknánál olvashatjuk: kereszen, mert állítólag van nitt. Ez nem egy nitt, hanem kettő, 95-ben lett berakva az akna szájától balra, fent látható egy szűk sáros meander, ebbe kell begyűrni magunkat. Két métert előrehaladva biztosítással, megtaláljuk az első vizesést kikerülő nitekét. Ezért nem stimmel az összesítés.

Kisebb köteleket érdemes vinnünk magunkkal a húzósabb mászásokhoz. Négy emberes túsár ötyszáz méternél mélyebb barlangba a nyolcvanas évek közepén műveltek utójára nálunk.

Ilyen komoly teljesítményhez érdemes elhívni nagyobb tapasztalattal rendelkező barlangászokat, hegymászókat. Télen ez fokozottan érvényes.

Ausztriában minden barlang engedélyköteles, a pontos címet, ahová írni kell engedély ügyben, most nem tudjuk közölni, de a következő Tájékoztatóban megjelentetjük. A területen található a Teufelkessel nevezetű jeges zomboly, 360 m mély, ennek az engedélyét megkérjük, mert még kutatás alatt áll.

Zsolyomi Zsolt (Frédi)

FTSK Klub

minden szerdán: 18,30 - 20 óra között

cím: XI. Bartók B. út 19. pincehelyiség



### **Megjelent a Bükk, valamint az Aggtelek és vidéke turista-kalauza (2. vélemény)**

Adamkó Péter írásán felbuzdulva ragadtam tollat, hogy a többek által nem sikerkönyvként számon tartott, 1996-ban megjelent Bükki útkalauz földtani, hidrológiai és barlangi témájú fejezeteiről véleményt nyilvánítsak. A túraleírásokkal nem foglalkoztam, mivel jelzett turistautakat nem használók.

A földtani-vízrajzi fejezeteket tekintve az Aggteleki útkalauz annyiban jobb, hogy a szerzők legalább olyan szakemberek írásait illetve tudományos eredményeit használták fel, akik a területen éveket, évtizedeket munkálkodtak. A Bükk azonos témakörrel foglalkozó szerzői még ezt sem tették meg. Olyan szakmai hibák találhatók a (ve)gben, amit szakember nem követhet el. Pl: A Bükk 800 millió éve a karbonban a Variszkuszi hegységrendszer része volt, mélységi magvát gránit és kristályos palák alkotják. (helyesen: 300 millió év, nem hegység hanem tengeri medence, gránitnak és kristályos palának se híre, se hamva). Vagy: triász hidrotermális kova és kvarcit (ilyen a Bükkben nincs, csak jura időszaki tengeri kovalevédek találhatók). Stb.-stb. Említés történik az Upponyi-hegység nem karsztosodó mészkövérről is. Kérdésem: hogyan keletkezett az ottani szurdok karos hegynyelve a régészen ásatások során ismertté vált barlangokkal? A kalauzban mellékelt földtani térkép szinte semmire nem alkalmas.

A vízrajzi fejezet igen szegényes. A hegység belsejében ismert patakokról és völgyeik zöméről nem tudunk meg semmi érdekeset, csak a peremi vízfolyások irányáról valamit. A forrásokat illetően csak a főbbek nevét és körülbelüli helyüket közlik. A szerző szerint árvízi túlfolyót ma már működés közben nem látunk, majd

megemlíti az Imo-forrást (hirtelen vagy hetet számoltam össze, amit 2 éven belül láttam működni). A karsztformákról (Kövek, Ablakoskő, Kaptárkő!) is érdekes dolgok derülnek ki. A töbör pl. egyúttal víznyelő, mely ha feltöltődik és alja lapos lesz, dolina, vagy polje alakul ki.

A barlangokkal foglalkozó fejezet oldalszáma a régi útikalauzhoz képest jelentősen csökkent, ez információtartalmára is vonatkozik. A jelentős barlangok járatairól, vagy képződményeiről megtudunk néhány elnevezést, a kis barlangok egy részének pedig a nevét. A barlangos képek jelentik a fotóanyag krémjét. A többi színvonalát a jellegtelenségen kívül a nyomdatechnika is csökkentti.

Külön kell említeni a Bükk enciklopédiája című fejezet számunkra érdekes címszavait. Néhány kiragadott példa betű szerint idézve:

*Kaptárkő:* vulkanikus kőzet, melyben ember által kialakított fiülkék találhatók.

*Szeleta kultúra:* pattintott lándzsahegy

*Cseppkő:* csap alakú képződmény

**És ezt a szakmai anyagot lektor is látta...**

Fentieket figyelembe véve inkább megbecsülöm a régebbi kiadású útikalauzokat, és azokat lapozgatom továbbra is.

(A kiadvány a Társulatban NEM KAPHATÓ!)

Sásdi László

### **Ki kicsoda a magyar barlangkutatóban**

Mint azt a Műsorfüzet korábbi számaiban már jeleztük, a Társulat vezetése elhatározta, hogy megjelenteti a "Ki kicsoda a magyar barlangkutatóban" című kiadványt. Az eredeti elképzelés szerinti—a svájci kongresszusra történő idegen nyelvű—megjelentetés nem sikerült, de 1998-ban, a Társulat megalakulásának 40 éves évfordulója tiszteletére a kiadványt magyar nyelven megjelentetjük.

Így az alábbiakban ismét közzé tesszük a már korábban többször is megjelentetett űrlapot, s kérünk minden tagtársunkat, aki a kiadványban szerepelni szeretne, hogy az űrlapot 1998. január 31-ig töltsse ki és juttassa el a Titkárságra. Ugyancsak kérjük mindazokat, akik már leadták az adatokat, de azokban valamilyen változás következett be (lakáscím, telefonszám, újabb publikációk stb.), újítsák meg azokat.

Titkárság



Címlap © dr. Kósa Attila

Szerkeszti: Fleck Nóra és dr. Kósa Attila

Felelős Kiadó: Dr. Hevesi Attila, elnök

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

**Ki kicsoda a magyar barlangkutatásban. Űrlap! Töltsd ki!! Küldd vissza!!!**

1. Név:	
2. Leánykori név:	
3. Lakcím, telefon/fax szám:	
4. Munkahely, címe, telefon/fax szám:	
Születési hely, év, hó, nap:	
6. Iskolai végzettsége(i):	
7. Tudományos fokozata(i):	
8. Barlangkutató tevékenység kezdő éve:	
9. Társulati tagság kezdete, eddigi és jelenlegi tisztsége(i):	
10. Társulati kitüntetése(i):	
11. A társulati oktatási rendszerben szerzett végzettsége(i):	
12. Feltáró tevékenységének legjelentősebb eredményei (barlang megnevezése, dátum):	
13. Jelentősebb bejárt barlangok, karszterületek:	
14. Művelt szakterülete(i), ill. kutatott földrajzi egység:	
15. Szakértői tevékenysége, ülete(i):	
16. Jelentősebb publikációi:	
16.1 tudományos:	
16.2. tudományos ismeretterjesztő:	
16.3. könyv:	
17. Nyelvismeret:	
Dátum, 1998.	Aláírás



Magyar Kereszt és Barlangkutató Társulat

1027 Budapest, Fő u. 68.

Tel/Fax: 201 9493

E-mail: [MKBT@mail.mtatv.hu](mailto:MKBT@mail.mtatv.hu)

**NYOMTATVÁNY**